

Povzetek ugotovitev ob preverjanju 50 naključno izbranih bibliografskih zapisov v COBIB.SI

Na podlagi 44. člena in 47. člena Zakona o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01 in 96/02) je ugotavljanje usposobljenosti strokovnih delavcev knjižnic za sodelovanje v vzajemni katalogizaciji v pristojnosti knjižničnega informacijskega servisa (IZUM) in nacionalne knjižnice (NUK). Kakovost bibliografskih in normativnih zapisov spremljajo za to pooblaščen strokovni delavci (revizorji), ki jih imenujeta NUK in IZUM. Ob tem se dvakrat letno opravi preverjanje najmanj 50 naključno programsko izbranih bibliografskih zapisov in pripadajočih normativnih zapisov.

Naključni izbor ter preverjanje bibliografskih zapisov in pripadajočih normativnih zapisov smo izvedli 5. 1. 2012.

Med preverjenimi zapisi je bilo:

- 26 bibliografskih zapisov z večjimi napakami
- 18 bibliografskih zapisov z manjšimi napakami
- 5 bibliografskih zapisov ustrezne kakovosti
- 1 neocenjen zapis

Kreatorji in zadnji redaktorji zapisov so bili osebno obveščeni o ugotovitvah revizorjev, v primeru večjih napak pa je bila obveščena tudi odgovorna oseba knjižnice.

V nadaljevanju sledijo ugotovitve NUK-ovih in IZUM-ovih revizorjev o najpogostejših napakah.

1 BIBLIOGRAFSKI ZAPISI

1.1 FORMALNA OBDELAVA

Za kakovost bibliografskih zapisov so odgovorni kreatorji in redaktorji. Redaktor mora pred shranjevanjem zapisa preveriti, če so vsi podatki v skladu s katalogizacijskimi pravili in pravili formata COMARC (delna redakcija zapisa ne zadostuje). Po redakciji zapisa redaktor prevzame odgovornost za kakovost celotnega zapisa, saj je popravljen oziroma dopolnjen zapis viden in dosegljiv uporabnikom.

Iz zapisa mora biti jasno, za kakšno vrsto publikacije gre. Zapis mora biti narejen v ustrezni maski in mora vsebovati vsa obvezna polja in podpolja. Določiti je treba pravilno značnico (avtorsko, korporativno ali stvarno).

Posebej pozorni in natančni moramo biti pri prepisu podatkov s publikacije. Napačni in pomanjkljivi podatki ne zavajajo samo uporabnikov, temveč tudi katalogizatorje, ki zaradi tega kreirajo duplikate. Med pregledanimi bibliografskimi zapisi je bilo tudi tokrat nekaj takšnih, ki so bili ocenjeni z "večja napaka" prav zaradi napačnega ali pomanjkljivega prepisa podatkov o naslovu ali odgovornosti s publikacije.

Pri kreiranju zapisov moramo upoštevati pravopisna pravila jezika publikacije, predpisano rabo ločil in velikih začetnic po ISBD-jih ter sprejete kratice oz. okrajšave. Prav tako v zapisu ne sme biti tipkarskih napak.

Pri poljih, ki vplivajo na obliko izpisa kataložnega listka, mora zaporedje podpolj ustrezati zaporedju podatkov, kot jih predpisujejo ISBD-ji.

Pri kreiranju bibliografskih zapisov lahko uporabljamo različne ukaze oz. metode, ki pospešijo proces dela (ukazi NEW/INCL, NEW/OCLC, NEW/NET idr. v segmentu COBISS2/Katalogizacija oz. metode Zapis -> Prezemi zapis, Zapis -> Priredi v nov zapis idr. v segmentu COBISS3/Katalogizacija). Vendar pa moramo biti pri uporabi teh ukazov ali metod pozorni, da prevzete zapise ustrezno popravimo oziroma dopolnimo v skladu s slovenskimi katalogizacijskimi pravili in pravili formata COMARC, odvečne podatke pa brišemo. Zapisov za serijske publikacije ne prevzemamo iz baze WorldCat, temveč iz baze ISSN.

V poljih bloka 2XX, 4XX in 5XX moramo biti pozorni na pravila o vnosu znakov NSB/NSE (≠), s katerimi označimo podatke, ki se ne upoštevajo pri razvrščanju in iskanju. Takšne podatke obdamo z znakoma NSB/NSE skupaj s presledkom (znaka zmeraj nastopata v paru). Znakov NSB/NSE v blok za opombe 3XX ne vnašamo.

BLOK 0XX

Polje 001

V zapisih, ki smo jih prevzeli iz drugih baz podatkov, podatka o stari številki zapisa v podpolju 001e ne brišemo.

Polje 010

Kadar je v zapisu več številc ISBN, jim v podpolju 010b dodamo ustrezno pojasnilo. Če ima publikacija le eno številko ISBN in enega založnika, pojasnilo ni potrebno.

Polje 011

V podpolje 011e vnašamo samo veljavno številko ISSN.

BLOK 1XX

Polje 100

Če katalogiziramo monografsko publikacijo, za katero je v podpolju 100b ustrezna koda *d* – *publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu*, je vnos kode priporočljiv. Če je ustrezna katerakoli druga koda, je vnos obvezen.

Letnica ali letnici in koda za oznako leta izida v podpoljih 100bc ali 100bcd se morajo ujemati z navedbo v podpolju 210d. Natančnejša navodila za vnos podatkov o letu izida so objavljena [na spletu](#).

Polje 105

Pri konferenčnih zbornikih moramo izpolniti podpolje 105c.

Pri leposlovju v podpolje 105f vnesemo podatek o književni zvrsti.

BLOK 2XX

Polje 200

Pri vnosu podatkov v polje 200 moramo biti še posebej pozorni na tipkarske napake in pravopis. Prav tako moramo biti pozorni na pravilni vrstni red podpolj.

Odgovornosti v podpoljih 200fg navajamo tako, kot so navedene na predlogi. Dvopičja ne prepisujemo.

Prvi podatek o odgovornosti navajamo v podpolju 200f.

Če podatek iz polja 200 ni naveden na prednostnem viru, ga navedemo v oglatih oklepajih. Po potrebi in v skladu s katalogizacijskimi pravili v polju 3XX navedemo tudi ustrezno opombo.

Mentorjev ne vnašamo v podpolje 200g, lahko pa jih navedemo v polju 314.

Polje 207

Podatek o številčenju serijske publikacije vnesemo v polje 207, kadar delamo opis po prvi (in zadnji) številki. Kadar opisa ne delamo po prvi številki, je obvezna opomba o viru v polju 300.

Polje 210

Pri sloveniki navajamo v podpoljih 210eg tudi podatke o tisku.

Polje 215

Podatki v podpoljih 215ac se morajo ujemati s podatki v podpolju 105a.

BLOK 3XX

Katere opombe so obvezne za posamezne vrste publikacij, je navedeno v posameznih ISBD-jih. Za obvezne opombe uporabljamo dogovorjene fraze in standardne okrajšave, če obstajajo. Obvezne opombe je treba navajati v poljih v bloku 3XX. Če za posamezno opombo ni določeno posebno polje, uporabimo polje 300 za splošno opombo. Opombe pišemo v slovenščini, izjema so le navedki. Na koncu opombe pike ne pišemo, razen kadar se opomba konča s kratico ali okrajšavo.

Polje 300

Kadar se ime primarnega avtorja (oseba ali korporacija) ne pojavlja v predpisanem viru podatkov, v opombi v polju 300 pojasnimo, kje je ime navedeno. Za avtorje s sekundarno odgovornostjo opombe ne pišemo.

Polje 327

Kadar navajamo vsebino publikacije, ki vsebuje več del več različnih avtorjev, posamezne naslove in tudi pripadajoče odgovornosti navedemo v enem podpolju 327a. Kadar navajamo vsebino publikacije, ki vsebuje več del istega avtorja, posamezne naslove navedemo v ponovljivih podpoljih 327a.

BLOK 5XX

V polja v bloku 5XX vnašamo variantne oblike naslovov s publikacij, ki jih nismo izbrali za stvarni naslov. Podatke vnesemo v ustrezna polja (npr. v polje 512 ovojni naslov, v polje 516 hrbtni naslov, v polje 540 dodatni naslov), opombo o variantnem naslovu pa je treba obvezno vnesti tudi v polje 300, pri čemer uporabimo predpisane fraze in okrajšave. S prvim indikatorjem pri poljih 5XX označimo, ali želimo dodatni vpis za variantni naslov. V večini primerov dodatni vpisi niso potrebni in je zato vrednost indikatorja "0". Pri navedbi variantnih naslovov moramo biti pozorni tudi na to, da jih ne navajamo po nepotrebem.

Polje 500

V zapisih za prevedena dela v podpolje 500a vnašamo izvirni naslov, v podpolje 500m pa jezik publikacije (tj. jezik prevoda). Podatek o izvirnem naslovu dela navedemo tudi v opombi v polju 300.

Polje 532

Kadar je na prvem mestu v stvarnem naslovu številka, jo v podpolju 532a izpišemo z besedo v jeziku publikacije. Vrednost indikatorjev v polju 532 mora biti v tem primeru "11".

BLOK 7XX

Polja 70X

Za prvega urednika zbornika, za katerega izdelamo glavni vpis pod stvarnim naslovom ali pod korporativno značnico, izdelamo dodatni vpis (1. indikator pri polju 702 ima vrednost 1).

Koda za vrsto odgovornosti v podpolju 70X4 se mora ujemati s podatki v poljih 200 in 3XX.

Avtorje z alternativno odgovornostjo vnašamo v polje 701, ne v 702.

Polja 71X

Če je korporacija organizator sestanka, jo navedemo v polju 712.

Prvi indikator v poljih 71X označuje, ali je v podpolju 71Xa navedena institucija (korporacija) ali sestanek, zato moramo biti pri določitvi njegove vrednosti posebej pozorni.

1.2 VSEBINSKA OBDELAVA

Osebna in korporativna imena kot predmetne oznake vnašamo v polja 600 in 601 po pravilih za oblikovanje normativnih točk dostopa.

V podpolju 675c navedemo čim bolj natančen vrstilec za iskanje.

Če v polju 610 navajamo predmetne oznake v tujem jeziku, je priporočljivo, da v ponovljenem polju 610 navedemo tudi predmetne oznake v slovenskem jeziku.

2 NORMATIVNI ZAPISI

Katalogizatorji so ob kreiranju ali redigiranju bibliografskih zapisov v skladu s katalogizacijskimi pravili in pravili formata COMARC dolžni kreirati ali redigirati tudi normativne zapise. Če katalogizator zaradi manjkajočega pooblastila sam ne more popraviti oziroma dopolniti normativnega zapisa, mora na potrebno redakcijo opozoriti ali katalogizatorja s pooblastilom ali NUK oz. IZUM.

Za normativno točko dostopa izberemo obliko imena, pod katero je avtor najbolj znan ali jo največkrat uporablja pri izdajah svojih del v izvirnem jeziku. Če je avtor objavil le eno delo, za normativno točko dostopa določimo obliko imena, ki jo je uporabil pri tem delu. Če avtor pri nadaljnjih objavah uporablja tudi druge oblike imena, se moramo v skladu s katalogizacijskimi pravili odločiti, katero ime bomo izbrali za normativno točko dostopa, za druge oblike imena izdelamo variantne točke dostopa. Če avtor uporablja začetnice oz. krajšave imena in izpisano obliko imena, dajemo prednost izpisani obliki.

Če se oblika imena avtorja na publikaciji razlikuje od oblike imena, ki je bila izbrana za normativno točko dostopa (polje 200), moramo v normativnem zapisu dodati variantno obliko imena s publikacije (polje 400). Variantne oblike imena je treba dodati tudi za dvojne priimke in za priimke, ki vsebujejo predpone.

Za vsako obliko imena (normativno točko dostopa in variantno točko dostopa ali variantne točke dostopa) moramo navesti vir, v katerem se ime pojavlja (polje 810). Kadar oblika imena, navedena v polju 200 ali 400, ni vpisana v podpolju 810a, jo navedemo v podpolju 810b.

Normativnega zapisa, ki ga za določeno osebo prevzamemo iz baze LC NAMES, pozneje ne smemo spremeniti v zapis za drugo osebo.

Pripravila:

Irena Kavčič
Branko Kurnjek